

ROMEINEN 11:15-36

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Hoe houd je de mensen vast: dat is de vraag van de kerk vandaag.

Hoe houd je jongeren erbij en hoe voorkom je dat je ouderen gaat verliezen en ook hoe houd je de verschillende stromingen binnen de kerk bij elkaar?

En dat mag natuurlijk nooit een doel op zich worden, want je staat ergens voor als kerk, je hebt een identiteit, een belijdenis en die kan je niet verloochenen.

De kerk is geen hotel waar de dominees als obers rondlopen en de mensen bedienen in de trant van: u een broodje dit en jij een broodje dat, voor elk wat wils.

In de kerk is het toch niet zozeer 'de klant is koning', maar de Heer is koning.

De kerk staat ergens voor, het evangelie, ze roept op tot geloof, maar ze gaat met haar boodschap wel over de grenzen heen naar de mensen toe.

Die vragen hield Paulus ook bezig: hij wilde mensen bereiken, oud en jong, slaaf en heer, man en vrouw en vooral Jood en niet-Jood.

Voor Paulus was het ook duidelijk: het evangelie doorbreekt grenzen en zo overschreed hij zelf de grenzen van Israël en ging hij de wereld in om te vertellen dat God in de dood en opstanding van Jezus Christus beslissend heeft gehandeld.

Waar hij zich voor inzette was een wijde gemeenschap van Joden en niet-Joden met een duidelijke identiteit: de ene naam van Jezus.

En dat lukte een beetje: er ontstonden gemeentes met enerzijds Brammen en Sara's (Joden) en Pieten en Truzen (niet-Joden) anderzijds!

Dat was iets nieuws en het gaf grote en diepe vreugde.

Maar er was ook de andere kant van de medaille.

Er kwamen ook problemen: veel Pieten en Truzen tot geloof, maar minder Brammen en Sara's.

Al gauw kwam er een sfeer waarin niet-Joodse mensen wat denigrerend gingen spreken over die Joden die niet in Jezus geloofden: had God hen niet verworpen? Zijn wij niet het ware Israël?

Zo was het in de gemeente van Rome.

Aan de hand van de beeldspraak van twee olijfbomen probeert Paulus daar antwoord op te geven

Je ziet voor je twee bomen, een edele (gecultiveerde) olijf en een wilde olijf.

Ze lijken op elkaar, maar de wilde olijf heeft geen wortels en de edele olijf heeft een saprijke wortel, letterlijk, de wortel die er voor zorgt dat de olijven kunnen rijpen.

Met het beeld van deze twee olijfbomen schetst Paulus de mensheid.

Volgens het Bijbelse spreken kan je de mensheid niet indelen in ruim honderd tachtig volken zoals de wapperende vlaggen voor de ingang van het gebouw van de Verenigde Naties dat aangeven, maar in twee delen: Israël en de andere volken.

Israël, dat God heeft leren kennen, dat weet van beloften en verbonden en de volken die daar van oorsprong niet van weten.

Je hebt dan twee bomen: de edele olijf Israël en de wilde olijf van de volken en als Paulus zo het plaatje van de twee bomen heeft getekend, ontstaat daarin beweging.

Het is eigenlijk een stripverhaal.

Van de edele olijf, die Israël verbeeldt worden takken weggebroken.

De weggebroken takken worden niet weggedaan, maar liggen onderaan op de grond.

Deze takken zijn Joden die Jezus als Messias hebben verworpen, maar ze zijn niet door God verworpen.

Vandaag aanvaardt de meerderheid van het Joodse volk, ongeveer 16 miljoen, Jezus niet als Messias, zij zeggen 'nee' tegen Jezus.

Maar we moeten daarbij wel bedenken dat het vaak de narigheid van christenen is die hen daartoe brengt.

Terug naar de edele olijf: Er zijn ook takken blijven staan. Wie kunnen dat zijn?

Joodse mensen, die wel in Jezus als Messias geloven en dat zijn Petrus, Johannes, Paulus en Silas, Dorkas en Maria, kortom, de hele gemeente in Jeruzalem van de eerste tijd.

En zo zijn er tot op vandaag Joodse volgelingen van Jezus.

Ik ben tot twee keer toe op een Europese conferentie van Messias-belijdende Joden geweest waar zelfs rabbijnen waren, ook vrouwelijke, die tot geloof waren gekomen en Messiaanse gemeentes leiden.

Het is bijzonder, want deze Joden houden de Sabbat, de spijswetten, alle joodse rituelen en men gelooft in Jezus als Christus.

Ze zeggen dat door te geloven in Jezus zij meer Joods zijn geworden, thuis zijn gekomen.

De apostel Paulus zegt dan ook dat de takken volgens hun natuur op de edele olijf horen.

Ze zijn er dus, joden die in Jezus als Messias geloven, maar ze vormen nog geen een procent van het Jodendom: 150.000 en dat is niet veel.

Maar Paulus spreekt er dan ook over dat hij een deel van zijn volk jaloers wil maken.(14)

Terug naar de boom: door de weggebroken takken zijn er lege plekken gekomen in de edele olijf die erom vragen gevuld te worden met takken die van elders komen.

En dat gebeurt met de takken van de wilde olijf, symbool van de volken; ze worden weggebroken uit de wilde en geënt op de edele olijf, niet in plaats van de weggebroken takken, maar ertussen (vs17)

Wie kunnen dat zijn? Als eerste, zo wordt in het boek Handelingen beschreven, is dat Cornelius, die man uit Ceasarea aan de kust, de niet-Jood met zijn familie en alle heidense gasten over wie de Heilige Geest vaardig wordt, het is Lucas, de arts-evangelist en dat is tot op de dag van vandaag de kerk van niet-Joodse mensen en die telt bijna 2 miljard, dat zijn u en ik...bij Israël ingelijfd.

Ja, Het zijn ook Palestijnse, Syrische, Jordaanse en Egyptische christenen.

Al deze mensen zijn geënt op de edele olijf, weggebroken uit de wilde, neergezet tussen Petrus en Johannes, Paulus, Silas, Barnabas, Maria en Dorkas en al die andere joodse mannen en vrouwen die in Jezus als de Messias geloofden.

In een gezang in het Liedboek voor de Kerken zegt Willem Barnard: 'Maar wie zich door de hemel / laat helpen uit de droom...' (Gez. 252:4).

Kijk de droom van mensen is toch vaak dat ik mijn weg naar God moet banen door goede daden, dat ik mij moet bewijzen, dat alles van mij af hangt, dat ik het zelf wel uitzoek, dat ik mijn eigen levensbeschouwing bij elkaar scharrel, mijn eigen geloof samenstel.

De dromen van de mensheid, zijn dat niet de ideologieën, heilsstaten van welvaart en geluk?

Maar wat die droom vaak voortbrengt is: stress, eenzaamheid, criminaliteit, geweld... we zijn vervreemd van verbonden en beloften, zonder hoop en zonder God in de wereld, zegt Paulus.

Maar wie zich door de hemel laat helpen uit de droom, die vindt de boom des levens, de Messiaanse boom en als hij zich laat enten hier in dit aardse dal, dan rijpt hij in de lente tot hij vrucht dragen zal.

Zo zijn wij als wilde takken geënt op de edele olijf, u, jij en ik geborgen in God.

Nu kan dat volgens boomtelers en biologen helemaal niet: ze zeggen dat je wel takken van een edele olijf op een wilde kunt enten, maar niet andersom.

Zou Paulus nu een misser hebben gemaakt?

Welnee! Paulus wil juist het wonder benadrukken: bij God is dat wel mogelijk!

Als je je leven helemaal vergooid hebt kan je toch overnieuw beginnen en deel krijgen aan de saprijke wortel.

Dan deel je in alle beloftes die God aan Israël heeft gedaan, die waar zijn gemaakt in Jezus op het kruis.

Je staat dan door geloof in de genade van God, je mag erbij horen, je was vreemdeling, maar nu medebewoner, mede-erfgenaam.

Kunnen we daar trots op zijn? (en voel je je als christen dus een beetje beter?)

Alsof Paulus onze situatie tweeduizend jaar later heeft voorzien, schrijft hij: 'u moet zich niet boven de takken verheffen, als u dat doet moet u goed bedenken, dat niet u de wortel draagt, maar de wortel u' (11:18).

De enige houding die een christen past, is de verwondering, dat jij, tak van de wilde olijf, dat wij hier in de Lage Landen, oorspronkelijk van het Germaanse ras, mogen leven van de beloften voor Israël.

De Messias-belijdende Joden staan er van nature in en wij die erop geënt zijn tegen onze natuur.

Wij die komen van elders, krijgen te horen: 'Wees daarom echter niet hoogmoedig, maar heb ontzag voor God!' (11:20).

Verwonder je over die bijbel, die liefdesbrief van God aan Israël, dat je daar in mee mag lezen als een brief voor jou.

Nog even dit: Hoe zit het nu met de takken, die op de grond liggen, de Joden?

Hebben we daar geen boodschap aan, erger: heeft God geen boodschap aan hen?

Ik lees: ze worden niet weggedaan, prijs gegeven aan een verrottingsproces, althans niet door God!

Helaas wel door de hoofdstroom van de Kerk met zijn kruistochten en inquisitie, met zijn vier v's: verwijdering, verguizing, vervolging, vernietiging. Weg met de joden! is een kenmerk van onze Europese cultuur.

Maar wat zegt Paulus: Zo is God niet, want de genade die God schenkt neemt Hij nooit terug en God iemand roept maakt hij dat nooit ongedaan (29), Hij, God, krijgt er geen berouw van dat Hij de God van Abraham, Isaak en Jakob is, want Hij zal deze takken weer enten.

Hij is er toe bij machte (23) en er komt een tijd dat als alle niet-joden zijn togetreden ook heel Israel gered zal worden (26)

Dus die takken liggen niet te rotten, er zit leven in! God heeft een plan met zijn volk, we kunnen veel leren van Israël.

En moet er niet veel geleerd worden, want hoe hebben wij, geënte takken, ons te gedragen?

Staan wij in het geloof, maken we anderen jaloers, zijn we een voorbeeld?

Paulus en het NT verkondigt de Ene Naam voor Jood en Heiden: Jezus is de Messias voor Israël en de volken, maar hij is zo ruimdenkend dat Hij zijn volk niet afschrijft: God heeft zijn volk niet verstoten! En dat moeten wij ook niet denken...

Hij gaat God niet voor de voeten lopen, want er komt een dag dat heel het volk Israël de Messias zal zien.

Gans Israël zal behouden worden, zegt hij. Al die weggebroken takken zullen worden geënt op de edele olijf en dat zal dan zijn als leven uit de doden!

Wanneer dat zal zijn, weet niemand, ook Jezus niet, alleen de Vader. Het is een geheimenis.

Maar er is wel iets aan het veranderen: reageerden veel Joden voor de WO II nog op de naam Jezus met de woorden: 'vervloekt zij deze naam', nu zeggen sommige Joodse geleerden: 'als de Messias komt dan hoop ik dat het Jezus zal zijn'.

De edele olijf zal een grote kruin hebben, gevuld met de takken die van nature thuishoren op deze olijf (Joden), samen met de takken afkomstig van de wilde olijf (niet-Joden)

Deze edele olijf, gedragen door de wortel, is een afbeelding van de ene gemeenschap die Paulus op het oog heeft.

Op sommige plaatsen krijgt die al gestalte: bijvoorbeeld in Israël zelf waar gemeenten zijn van Arabieren en Joden, Palestijnse christenen en messiasbelijdende Joden.

Dat is een hoopvol teken

Want als de kerk Israël gaat herkennen als haar oudere broer en als Israël zijn Messias gaat herkennen, dan zal het koninkrijk Gods gekomen zijn.

Laat ons bidden om de groei van dat Koninkrijk en ervan zingen in Gezang 252

Amen